

Ш. 8438/11-12

Закордонне бюро
Української
Радикально-Демократичної
Партії

113

Бюлетень ч. 11-12

Видання неперіодичне
1935

Ч. 8438 / 11-12

ЗАКОРДОННЕ БУРО

УКРАЇНСЬКОЇ РАДИКАЛЬНО-ДЕМОКРАТИЧНОЇ ПАРТІЇ.

В Д Л Е Т Е Н Ь

Ч. 11-12.

Липень 1935 р.

204558

СУЧАСНА АКТУАЛЬНІСТЬ УКРАЇНСЬКОГО
ПИТАННЯ.

1. липня 1935 р.

Кожному уважному спостерегачеві сучасного політичного життя впадає в очі, на перший погляд, дивний факт якогось періодичного та свого роду циклічного дебаткування в європейській пресі українського питання. То воно заявляється як найбільш актуальна проблема Східного питання в цілій низці важливих щоденників світової преси, що дає привід такому авторитетному органу її, як "Journal de Genève" проголошувати його, як "неврацьгичну точку" європейської політики, то знову зникає, начеб то зовсім не існує українського народу з його боротьбою за свою незалежну державність, за свої національні ідеали.

При тій умові, що сучасна світова преса в більшій мірі, як колись, відбиває в собі головні течії та тенденції сучасної політики, та що при сучасних умовах публічній opinio в значно більшій мірі приступні та відомі політичні комбінації та пляни відповідальних державних чинників, як це мало місце за часів виключного панування "тайної дипломатії", - таке відношення європейської преси мусить розцінюватися, як дуже симптоматичний доказ того, що українська проблема не знаходиться в стані якоїсь безнадійної стагнації, а що вона є в постійному русі й набирає все більшого та більшого значіння. Ті зусилля, що були зроблені нашими національними організаціями, які провадять неввольну боротьбу, і в першу чергу Державним Центром УНР, в напрямку вивести її з меж "внутрішнього російського" питання, звязати в загально європейськими, міжнародні-

ми інтересами, не залишилися марними. Ніхто з поважних сучасних чинників політичних не відважиться зараз твердити, що українське питання може бути погашене, як один з елементів майбутнього внутрішнього впорядкування російської державності. Навіть такий обережний в українській справі політик, як К. Крамарь мусив признати, що вона поставлена на чергу дня, як міжнародня, і в такій якості може бути й розв'язана.

Так само недавнє утворення Англійсько-українського Товариства в Лондоні, до якого з англійського боку увійшли такі загально світу відомі діячі, як Лрд Дікінсон, С. Уотсон та інші, показує, що навіть в цій, найбільш обережній щодо міжнародніх чинів країні українська справа набула певних симпатій та викликає активне зацікавлення серед впливових громадських політиків. Останній факт тим більш симптоматичний, що він, на наш погляд, кидає почасти світло на основні причини сучасної актуальності українського питання та дає можливість їх розуміти.

Коли ми говоримо, що наша національна праця на терені міжнародньому не пропала даремно, що тут маються поважні досягнення, то тим самим ми констатуємо не тільки успіх наших національних організацій. Разом з тим мусимо підкреслити також, що цьому успіху сприяла ціла низка ширшого характеру та масштабу чинників і, само по собі врозуміло, в першу чергу, та безупинна й героїчна боротьба, яку ввесь час провадить український нарід за своє національне та державне визволення. Наша сучасність має лиху славу в тому, що в ній на чоб то переважають моменти матеріяльного характеру й беруть верх над ідеалістичними почуваннями та імпульсами. В деякій мірі це безумовно так, і політика сучасних держав керується веліннями суто еґоїстичного порядку. Але одночасно дух ідеалізму та вищої моралі ніколи не згасав серед сучасних народів і їх демократичного суспільства. Особливо це треба зауважити відносно такої країни, як Англія, де принципом політики постійно ставиться "*Salt play*". Тому там скоріш всього можна було сподіватися вияву, так мовити, міжнародної совісті щодо тих кривд та насильства, які заподіяно українському народові. Тому найбільш ширі протести проти голоду на Україні виїшли від англійських журналістів, а характеристика українського народу, як "чистішого від поляків, вищого культурор від румунів і не менш відданого своїм національним ідеалам, як чехи

належить сучасному англійському досліднику європейського селянства. Ми не хотіли б перебільшувати значіння цих фактів. Але вони з такою оговоркою не можуть не свідчити, що приспана щодо українського питання совість Європи прокидається, що ті нечувані страждання, з якими український нарід добуває собі волю, не проходять непомітно, а навпаки знаходять симпатії й співчуття, й що вся боротьба його набуває характеру міжнароднього признання.

Це має тим більше значіння, що йому сприяють та допомагають мотиви економічного характеру, які в сучасній дійсності відіграють таку важливу роль. Україна з її величезними природними ресурсами, як хліборобського, так і промислового характеру, завжди притягала до себе увагу різних країн, які мають вільні технічні та організаційні засоби й можуть ними допомогти скорішому та раціональнішому розвитку її продуктивних сил, її відсталій господарки. В своїх заявах як промислових діячів, так і навіть відповідальних політиків, сучасна Німеччина не один раз висловлювала свою "готовність" таку допомогу Україні подати, колиб вона, звільнившись з-під влади московської окупації, стала незалежною державою, само по собі зрозуміло, під її протекторатом. Українська політична опінія, без розділу її різних напрямків і орієнтацій, вся рішучо негативно ставиться до таких комбінацій і плянів, але тимчасом вони не залишаються без впливу на піднесення актуальності українського питання, бо вони примушують і інші держави, які так само зацікавлені в економічному розвитку України, уважніше ставитися до української проблеми та шукати шляхів такого вирішення її, яке б відповідало їхнім інтересам.

Цей економічний момент української проблеми підноситься з своїм значінням ще й тим, що Україна в своєму географічному положенні має багато важливих, із загально міжнароднього погляду, ресурсів. З одного боку, через неї проходять зручні шляхи до ближчого Сходу, з другого, прилягаючи до Чорного моря, вона входить до усієї системи інтересів, які обслуговуються тут різними державами та мають перспективи поширення своїх економічних впливів.

Таким чином, в сучасній актуальності українського питання переплітається дуже складна та різнобарвна гама мотивів, інтересів, боротьби різних впливів. Тому то

від українських відповідальних політиків тепер вимагається максимум уважливого та обережного відношення до сучасної складної міжнародньої ситуації з тим, щоб з найбільшою вигодою для дальшого поступу нашої вільної боротьби використати ті можливості, які перед нею відчиняються. Таке поступовання особливо важливо ще й тому, що після входження до Ліги Націй і чинного притягання до найбільш важливих актуальних проблем СРСР, українська активність на міжнародньому терені повинна набути інших методів і форм, повинна шукати таких шляхів, які не паралізували можливі й то дуже шкідливі впливи праці наших ворогів.

Тому то та консолідація наших національних сил, що нині намічається, може прислужитися нам у великій мірі також і для пристосування нашої праці на міжнародньому терені до нових умов.

----- 0 -----

В СПРАВІ ВСЕУКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО КОНГРЕСУ.

Ідея Всеукраїнського Національного Конгресу набула після Львівської Конференції українських національних партій та утворення Підготовчого Комітету реальних та конкретних форм і, можливо сподіватися, що при підтримці всіх живих сил українського громадянства знайде шляхи для свого здійснення. Розуміється, від перших кроків підготовки Конгресу й до того часу, коли він стане доконаним фактом, багато ще зустрінеться всяких труднощів та перешкод, але всежтаки те погодження політичних партій, яке відбулося, з приводу найбільш важливих моментів його організації, свідчить про те, що вони можуть бути перебореними.

Надії на це являються тим більш обґрунтованими, що до самого останнього часу власне наші політичні партії, за невеликими винятками, ставилися до ідеї Конгресу в найбільшій резервній, в той час як безпартійне громадянство підтримувало її та широко їй співчувало.

Партія радикально-демократична в заявах і публікаціях своїх членів ще-задовго до останньої партійної Конференції, зважачи на те, що і в програму і в тактиці вона завжди прагнула до найширшого об'єднання всіх свідомих і творчих сил громадянства, ставлячи державу

й націю поверх партій і класів, зголосилася на боці прихильників Конгресу, з зафіксованням своїх партійних позицій в резолюціях партійної Конференції з дня 17.ІІ. минулого року. В цих резолюціях, опублікованих в партійному Врлетені /ч.9/, сформульовані погляди партії щодо характеру Конгресу, його політичної платформи, окремих його завдань, складу учасників, виконавчого органу й т.п.

Згідно з своєю ідеологією та своїми партійними традиціями, Конференція зазначеним постановам в справі Конгресу намагалася надати загальний національно-державницький характер з тим, аби і Конгрес, в першу чергу, "урочисто перед усім світом виявив волю Українського народу до незалежної державности й єдність його в боротьбі за цю державність". Разом з тим ці постанови являлися директивами для партії в її участі в підготовці Конгресу, котра покладалася на "парламентарні репрезентації в співробітництві з представництвом політичної еміграції з Великої України".

Парламентарні репрезентації перший крок в підготовці Конгресу за ініціювали в спільній Конференції усіх українських національних партій. Коли для інших майбутніх учасників національного Конгресу такий порядок являвся більше-менш нормальним, то для політичної еміграції, з її ослабленим політичним життям і, навпаки, з великим значінням різних безпартійних організацій, він наявно був незадовольняючим. Тому наша партія заявляла не один раз свої протести, вимагаючи, щоб до участі в проєктованій нараді були запрошені представники цих організацій і, в першу чергу, представники Головної Еміграційної Ради, яка об'єднує в собі переважну частину організованої політичної еміграції.

З різних причин і головним чином тому, що організатори наради не вважали можливим запрошувати представників безпартійних організацій без запрошення представників від інших категорій учасників /Галичини, Буковини та ін./, а також бажачи, щоб в справі Конгресу в першу чергу догодилися політичні партії, Львівська Конференція відбулася лише в складі їх уповноважених представників. Хоч це й не відповідало нашим поглядам, але наша партія не вважала можливим ухилитися від участі в нараді, розглядаючи це як перший крок і сподіваючись, що в ході дальшої підготовчої праці допущена організаційна хиба може бути за-

лагоджена, і тим самим маніфестуєчи свою добру волю до всяких загально-національних об'єднань, що мають позитивні та конструктивні цілі.

Цілком зрозуміло, що результати Львівської Конференції, яка складалася з самих лише різних політичних угруповань і в якій наша партія була лише одним із учасників, не можуть у повній мірі задовольняти наших бажань. Вони мусять розглядатися, як можливий політичний компроміс, який дозволяє продовжувати підготовчу працю для організації Конгресу. Тим більше це можливо, що резолюції Львівської Народи в таких основних питаннях: як принципове визнання ідеї Конгресу, яко засоба консолідації національних сил, його характеру, яко всенациональної маніфестації в справі боротьби за Українську Незалежну Державу, політичної платформи його /державність, соборність та демократія/, його конкретних завдань і складу, - в значній мірі сходиться з постулатами нашої партії. Але разом з тим марться також поважні розходження, які вимагають уважного обмірковання та намічення шляхів до їх полагодження.

II.

Наше партійне відношення до цих розходжень мусять керуватися з одного боку принципом непорушності ідеологічних засад нашої партії, а з другого боку нашою постійною тактичною позицією, якнайбільш сприятливою до всякої національної позитивного та конструктивного характеру консолідації. В той час як в питаннях засадничих наша партія може прийняти лише те, що не перечить її програмі, у всіх інших вона завжди матиме добру волю шукати спільних синтетичних методів полагодження тих розходжень, що виникають при праці.

Ті розходження, які вже виникли після Львівської Конференції, зводяться до трьох головних точок: а/участі в Конгресі й Підготовчому Комітеті громадських організацій, б/назви й характеру виконавчого після-конгресового органу і в/формули ідеї соборності. Спирнімося на розгляді цих розходжень та наміченню шляхів до їх ліквідації, що могли б задовольнити нашу партію.

Редакція наших постанов і резолюцій Конференції щодо складу Конгресу начеб то значно розходяться, але термін Конференції "громадські чинники", коли взяти під увагу той зміст, який вкладався всіма учасниками, цілком покриває всі ті установи, що перелічені в на-

ших постановвах, і справа на майбутнє легко може бути залагоджена встановленням такого персонального списку учасників Конгресу, який би забезпечував в най-більшій мірі представництво тих установ, що малися на увазі нашими резолюціями. Більш суттєве розходження щодо складу Підготовчого Комітету. Він, порушуючи наші концепції, утворений лише з представників політичних партій. Коли така позиція можлива для Галичини та інших Західніх Земель, то вона зовсім не відповідає становищу серед української політичної еміграції, що має репрезентувати на Конгресі Велику Україну. Наші політичні партії і численно й своїми політичними впливами ні в яким разі не можуть претендувати на вичерпуючу репрезентацію еміграційного громадянства, тому склад Підготовчого Комітету мусить бути поповнений представниками безпартійного організованого громадянства. Керуючись цими мотивами наша партія заявила свій протест проти такого рішення Львівської Конференції, а Празька Філія Комітету виробила проект тимчасової участі представників громадських чинників, що має бути обговорений і затверджений на майбутній Конференції.

Так само назва виконавчого органу Конгресу, що установається Конференцією терміном "Національний Комітет", може служити джерелом для деяких непорозумінь. Можливо припускати, що тут мається претензія на національний "провід", як це і ставилося в деяких, мало продуманих та скороспілих, проектах Конгресу. Але як і на самій нараді, так і в її постановвах щодо характеру виконавчого органу, такого значіння Комітетові не надавалося, й тому всякі поборвання в цьому являються передчасними, а участь нашої партії в підготовчій роботі повинна бути скерована так, щоб на майбутній Національний Комітет не було покладено тих завдань, що він їх не в силах виконати й на які він не матиме прав.

Нарешті політична платформа, установається Львівською Конференцією, що була прийнята, як компромісове погодження для політичної праці Конгресу, не може вважатися цілком задовольняючою для нашої партії, бо коли вона, висловуючи на перше місце проблему незалежної україн-

х/Друга Конференція, що відбулася 15-16.УІ.б.р., визнала слушність наведеним мотивам і погодилася на рівноправну участь в Підготовчому Комітеті представників організованої еміграції.

ської державності, в цьому нашим позиціям відповідає, то в питаннях соборності та демократії вона відходить від формул та текстів нашої партійної програми. Але редакція постанов Львівської Ради остільки гнучка, що вона дозволяє нашій партії приймати й надалі участь в підготовчій праці, бо дає можливість вкладати до неї той зміст, який не протирічить нашим партійним постулатам. Так, з нашого погляду, "засади соборності Української держави" для даного моменту мають обмежуватися "соборницьким чином" для відновлення Української Державності Великої України, з її історичних столицей у Києві та не звязуватися з одностороннім порушенням кордонів, затверджених мировими трактатами. З другого боку, наша партія може помиритися також і з тим, що в революції відсутнє номінальне визнання республікансько-демократичного режиму, погоджувчись на перерахування його основних ознак та елементів.

Таким чином, як видно з наведеного розгляду, всі зазначені розходження не виявляються остільки важливими, щоб стояти на перешкоді до дальшої участі нашої партії в підготовці Конгресу. Частина їх може бути зліквідованою в бігу дальшої праці, друга частина є неминучим наслідком всякої колективної політичної акції й може залагоджуватися лише шляхом компромісу. Важливо дбати про те, щоб ці компроміси не протирічили нашим партійним програмовим засадам.

III.

Відношення нашої партії до В.Н.Конгресу, маючи на увазі її суто державницький характер, не може бути обмеженим лише вимогами програмового характеру. Згідно з основними засадами своєї ідеології та активною участю у визвольній боротьбі, партія з особливою пошаною ставиться до нашої національної визвольної традиції, вважаючи загально національним скарбом всі ті досягнення, що їх було здобуто на цьому тернистому національному шляху. Видом точкою цих досягнень як в державному, так і національному відношенні була Українська Народня Республіка, зруйнована брутальною військовою силою сучасного окупанта. На цьому моменті наш визвольний державний рух не обірвався, лише придбав інші, відповідні до обставин форми.

В.Н.Конгрес, з погляду нашої партії, ні в якому разі не може уявляти в себе вібрання "Іванів непомнячих".

Все його значіння для світової політичної opinii залежатиме в значній мірі від того, оскільки він знайде засоби та можливості засвідчити перед цілим світом, що вся Українська Нація підтримує державницький історичний визвольний рух, його традиції й тим самим рішуче протестує проти спекуляцій, що цей рух є зв'язаний з якимось сторонніми впливами. Коли це на Конгресі відбудеться, то тим самим наша Українська Нація перед цілим світом заманіфестує свою національно-державну дозрілість, а разом з тим засвідчить непереможну свою волю до досягнення поставленої собі мети.

Тому з нашого погляду являється морально обов'язковим для В.Н.Конгресу заявити, що він "підтримує змагання всіх тих організацій, що у визвольній боротьбі підтримували традиції УНР і першу чергу її Державний Центр."

К.Мацієвич.

----- 0 -----

ФІНАНСОВЕ СТАНОВИЩЕ ССРСР.

Є одна ділянка з життя економічного Соціалістичної Росії, якій найменше присвячується уваги тут за кордоном, це ділянка грошового господарства ССРСР. Спроби ті процеси зрозуміти, процеси, що відбуваються в грошовому житті Соціалістичного Союзу, давно залишені. Минули ті часи, коли не тільки Державний Банк і Народний Комісаріат Фінансів регулярно уміщали емісійні біляси в пресі, але і Центральне Статистичне Управління обробляло індекси детальних і оптових цін, промислових і сільськогосподарчих. Соціалістичний карбованець, що й раніше, не маючи інтервалтарного курсу, був величиною досить загальною, нині являє з себе справжнього сфінкса, чи скоріше Януса, тільки не з двома, а з багатьма обличчями: інакше він виглядає, коли його купують на "чорних" біржах сусідніх країн, інакше, коли за нього купуються товари в "Торгсіні", інакше в кишені робітника чи службовця, інакше в руках держави при її заготовчих операціях. А тимчасом питання грошове не таке вже мало важке і для країни, де відбувається соціалістичний експеримент. Адже самі більшовицькі вожді на чолі з Сталіним весь час підтверджують важливість існування на даному "етапі соціалістичного будівництва" не тільки

грошей, але й "твердих" грошей, грошей, які б могли служити справжнім мірилом цінності, "знаряддям пляну" і контролю виконання пляну. І теорія, за якою гроші вже тепер втратили свої ознаки, як грошей, а є тільки рівніми знаками, така теорія є теорією контрреволюційною, теорією, що її adeptів вважають за запеклих ворогів пролетаріату й соціалістичної батьківщини. І можна визнати рацію більшовицьким проводирям: совітські гроші є грішми, не зважаючи на те, що ці гроші відірвані від міжнароднього грошового обороту, не зважаючи на те, що у своїй країні вони обмежені в своїх можливостях, і з грошового обороту вилучений цілий ряд об'єктів, як земля, фабрики, заводи, надра й т.п.; не зважаючи нарешті на те, що внутрі країни існує регламентація цін, яку переводить держава, й що більшість продуктів товарного обігу належить державі. Гроші ці являються і мірником цінності товарів і послуг, вони виконують функції знаряддя обміну як між усуспільненим сектором і сектором приватним, так і внутрі того й другого; вони служать рівно ж і для акумуляції капіталу не тільки для усуспільнених підприємств, але й для звичайного громадянина - державні позики, ощадні каси.

Грошове господарство тісно пов'язане з цілим народнім господарством; воно відбиває в собі ті процеси, що переходять в народньому господарстві; воно свідчить про міцність цілого господарчого організму країни.

І коли ми, марчи на увазі ці передпосылки, звернемося до грошового господарства Світів за останні роки, то ми побачимо певні характерні ознаки того, що грошове господарство совітське переживає тяжку кризу. Воно не винесло напруження, зв'язаного з індустріалізацією країни, а ще більше з колективізаційною розрухою села. І хоч Сталін гордо заявляє, що, мовляв, ми на совітську валюту будували і Дніпрострой, і Магнітогорськ, валюта ця має всі ознаки валюти хорої. Правда, дослідникові совітських грошових відносин доводиться на кожному кроці користуватися даними посередніми, побічними вказівками, домислами і власними, на цих посередніх спостереженнях побудованими, висновками. Але такий метод, може в меншій трохи мірі, доводиться застосовувати до всіх майже без винятку ділянок господарчого й суспільного життя ССРСР. "Туман" над країною Світів стелеться і по цей день. А скорше не туман, а "димовая завіса" з бун -

дочних фраз, фальшивих даних, що ними наповнена совітська преса, з якої лише з великими зусиллями можна витягти зерно правди.

Всежтаки дещо можна сконстатувати і в грошовій ділянці економічного життя СРСР. І цим "дещо" є поперше збільшення грошової маси в обігу. На 1. січня 1929 р. всього грошей в обігу СРСР було /банкнотів Державного Банку й білетів Державної Скарбниці/ коло 2 млрд. карб. /1997,7/; на перше січня 1934 р. - коло 7 млрд. /6961,5/. Збільшення більше ніж потрібне, при чому для періоду 1929-1931 років є безпосередні вказівки в совітській пресі, що це збільшення відбулося всупереч пляновим розрахункам.

По-друге - Державний Банк з 1. вересня 1932 р. по 1. липня 1933 р., а Наркомфін з 1. липня 1932 р. по той самий час перестали бути публікувати свої емісійні білянси. Є підстави гадати, що за цей час емісія зростала настільки загрозливо, що публікування цих даних не входило в інтереси совітської влади. Можна думати, що в другій половині 1933 р. більшовикам пощастило загамувати цей інфляційний процес - рішучими заходами, спрямованими в бік жорстокої економії, в першу чергу, на заробітній платні робітників усуспільненої промисловости.

По-третє, в зв'язку з знесенням на 1. січня 1935 р. карткової системи на печений хліб, борошно, крупу, риз і т.п. і встановлення єдиної державної ціни на всі ці продукти з'явилася можливість порівняти всі ці ціни з цінами на аналогічні продукти в країнах із золотом вальтоном. Приходимо до висновку, що совітський карбованець рівняється від 1/10 до 1/30 своєї номінальної /в золоті/ вартости.

По-четверте, констатується, що державні підприємства вперто й систематично уникають одержувати за їх товари совітські гроші, переходячи, не дивлячись на ряд суворих заборонних мір, до безпосереднього натурального обміну. Ця втеча від совітського рубля тим більше загрозлива, що вона перекреслює всі більшовицькі пляни щодо кредитування як промислового, так і торговельного обороту.

Бюджети Совітського Союзу вводяться увесь час не тільки без дефіциту, але й з надлишком. Але треба мати на увазі, що більшу половину бюджетових прибутків складає податок з обороту підприємств усуспільненого сектору. Еластичність цього податку, надходження

якого збільшується разом з побільшенням суми оборотів, дозволяє совітській владі поповнювати свої бюджетові засоби, незалежно від стану карбованця й господарчої ситуації країни. А поза бюджетом є ще т. зв. усупільнений сектор, що знаходиться на утриманні держави. Тому бездефіцитність совітських бюджетів ще нічого не означає. Нові випуски грошей потрібні були більшовикам не для того, щоб поповнити дефіцити в бюджеті, а в першу чергу для того, щоб переводити фінансування індустріалізації країни. Зменшення вартости карбованця давало більшовикам змогу продовжувати викачування грошей з населення, підтримуючи надзвичайно низький рівень його життя. Інфляція грошова була поруч з податками, позиками, "добровільними" зборами одним з могутніх засобів вилучення грошей у совітського громадянина.

Всі ці величезні кошти пішли на здійснення першого п'ятилітнього плану. П'ятилітній план уже здійснено й перейдено, правда, з меншим ентузіазмом до другої п'ятилітки. Можна вже підводити ці підсумки. Такі підсумки ми знаходимо в промові самого Сталіна на об'єднаному пленумі ЦК і ЦКК ВКП /б/ 7. січня 1933 р. В ній він, відповідаючи на питання, в чому була основна ланка п'ятирічного плану, каже: "Основна ланка п'ятирічного плану була у важкій промисловості з стрижнем - машинобудуванням", і далі "встановити найсуровіший режим ощадности й нагромаджувати кошти, потрібні на фінансування індустріалізації країни, - ось на який шлях треба було стати, щоб добитися відновлення важкої промисловості й здійснення п'ятирічного плану". Відбувся у величезному масштабі перерозподіл засобів в народньому господарстві СРСР, для цього треба було примусово колективізацією зруйнувати село; для цього треба було підтримувати найнижчий життєвий рівень робітника в місті; для цього треба було встановити найжорстокішу, нечувану в світі систему політичного й національного гніту. А далі що? Самі по собі розбудовані велетні, Дніпрострої й Магнітогорські, копальні й заводи ще не становлять підстав здорового господарчого розвитку. Такими підставами можуть бути лише натуральний зріст добробуту населення і рівномірний розвиток усіх галузей, що складають даний комплекс народнього господарства. В іншому випадку ми маємо лише надрив продукційних сил цілого народнього господарства, що його однією з ознак є перебої в грошовому механізмі країни. Такі перебої ми спостерегаємо нині в грошовому го-

сподарстві Сопітів. Вони свідчать про те, що господарство Сопітів, не зважаючи на успіхи п'ятилітки, і власне в наслідок цих "успіхів" переживає тяжку кризу. При цьому стані кожна подія, чи то заворушення внутрішні, чи то зовнішня сутичка дуже легко може привести до катастрофи. Цим і з'ясовується та "миролюбна" політика, яку вже від кількох літ провадить совіська дипломатія, намагаючися всіма силами забезпечити "соціалістичну батьківщину" принаймні хоч від ударів зовні.

Є. Гловінський.

----- 0 -----

"СКОРОПАДЩИНА".

За останні часи помітно збільшилася політична активність тих українських кол, що є прихильниками "Гетьмана всієї України Павла Скоропадського". Активність цієї групи поширюється не тільки на емігрантські осередки, але в не меншій мірі також на терени Західних земель та розвивається серед заокеанської еміграції Північної й Полудневої Америки. Намагаються вони скрізь збільшити кількість своїх прихильників, закладають нові організаційні групи й провадять енергійну працю боротьби з різними українськими демократичними організаціями і в першу чергу з Державним Центром Української Народньої Республіки.

Треба признати, що їхня агітація подекуди має зовнішній успіх і дає їм привід говорити про поширення "Гетьманського руху". Але коли це й є, то воно відбувається серед тих елементів українського населення, які найменше знають новітню історію українського визвольного руху і, захоплюючись романтикою нашої української старовини, зовсім не розуміють того, як уже пошкодила Україні "скоропадщина" в минулому та яку велику небезпеку вона ховає для нашого майбутнього.

З погляду принципового не можна відмовляти тим чи іншим елементам нашого українського суспільства триматися поглядів, що уявляють собі майбутню Українську Державу у вигляді "Гетьманської Держави". Так само природне й законне їхнє право на пропаганду їх поглядів, організацій їх сил для боротьби за свої політичні концепції. В кожній нації може існувати поруч з різними демократичними тенденціями та течіями також і монар-

хічний рух, ^{що} власне в сучасних українських умовах, після тієї грандіозної соціальної катастрофи, що пережила Україна за часи революції, з повним знищенням тих соціальних верств, які звичайно являються базой монархічних концепцій, - для нього не існує реального ґрунту.

В сучасних умовах монархія на Україні, навіть в її історичній формі "гетьманату", могла б повстати лише, як форма влади, що була б їй накинута зі зовні й яка б трималася якимись іншими сторонніми силами, а не реальним взамовідношенням соціальних складників українського народу. Тим часом політичні симпатії, переконання, що творять підвалини тих чи інших угруповань, не завжди рахуються з тверезими оцінками реальних обставин, і тому у нас, як і скрізь, монархічно-консервативні концепції цілком можливі, і з ними треба рахуватися, як з усякими ідейно-політичними течіями, що сумлінно відбивають погляди своїх прихильників на майбутню долю України та організують їх з метою політичної чинності.

Але головною передумовою тут є, щоб вони являлися суто українськими державними концепціями, де український державний інтерес, Українська Державність, не являлися службовим знаряддям зовсім інших цілей і то глибоко їм ворожих. А в цьому саме відношенні той монархічний рух, що носить назву "скоропадщини", і в минулому, і в сучасному викликає великі сумніви.

Вже те одно, що для наствлення П. Скоропадського гетьманом треба було зліквідувати Центральну Раду зовсім її державним і суто українським апаратом, було дуже симптоматичним для характеру й напрямку його влади. Фактичною опорою її був увесь час відомий "профіс", що складався майже виключно з московсько-жидівських промисловців та фінансистів, що не крилися з своїми російськими неділимчеськими симпатіями і для яких гра в українську "самостійність" була лише тимчасовою комедією. Україна за час його влади стала плацдармом концентрування різних московських елементів до такої міри, що на формування "вжної" та інших московських армій звернуто було більшу увагу, як українську національну, творення якої увесь час гальмувалося. Всі державні апарати систематично засмічуються неукраїнськими та ворожими елементами, а по всій Україні ступають карні експедиції.

Тим часом стихійний рух українського відродження,

не дивлячись на всі ці відхилення від справжнього українського державного будівництва, робив своє діло. Гетьманові увесь час доводилося капітулювати перед його натиском, вступати в переговори з Національним Союзом, погоджуватися на "українізацію" Ради Міністрів, деклярувати себе послідовним "самостійником", робити постійні уступки щодо задоволення українських національних домагань. Але правдиве обличчя цієї державності виявилось тоді, коли для України настав найбільш важливий і відповідальний момент в її новітній історії.

Велика війна закінчилася перемогою держав Антан-ти. В Парижі підготовляється мирова конференція, що має встановити нову мапу Європи, а разом і вирішити долю України, яка на цей час єдина з усіх частин буйної Росії знаходилась в умовах нормального державного та суспільного ладу. І ото саме в цей момент гетьман України із своєю владою на весь світ іменем України заявляє, що вона зовсім не хоче незалежного державного існування, зривається всіх своїх попередніх вимог і охоче йде на Федерацію з Москвою. Всьому визвольному українському рухові, що увесь час мав мету своєю утворення самостійної держави української; що в засадах своїх був ворожим Москві, нанесений був найбільшій удар.

Багато потім писалося різними людьми про те, що повстання, підняте Національним Союзом проти гетьмана, було самогубним актом у відношенні до своєї держави. Але тепер все більш і більш вияснюється, що честь України, її моральне право на державне існування було врятоване саме цим повстанням. Якби не воно, то увесь світ залишився б під вражінням і надалі, що Україна справді не хоче державної незалежності й мириться з федеративною залежністю від Москви.

То є правдою, що це повстання спричинилося до великих та нещасливих для майбутнього України наслідків горожанської війни з використанням їх московськими червоними окупантами, але на терезах історії воно завжди залишиться як найвищий акт вияву українського націоналізму, що відважився підняти прапор Незалежної Української Держави під час найбільшого розбурхання політичних та соціальних стихій.

Гетьман П. Скоропадський добровільно відмовився від влади, передавши її Директорії. Але потім на еміграції, після відновлення своєї чинності, він ніколи

Й ніде не відмовився від того акту, що був причиною його безславної поразки й що натворив стільки лиха Україні. Не відмовилися від нього його прибічники, у всяким разі ті з них, що й зараз керують справами "скоропадщини". Навпаки, не раз з боку самого Скоропадського оголошувалися заяви про те, що при повторенні історії він не міг би діяти інакше.

Тому й тепер всякий раз, коли розпочинається нова спроба оживити штучно "скоропадщину", кожний український патріот повинен розуміти, що тут справа йде про якусь чергову гру на зниження шансів Української Незалежної Державности. І в цьому відношенні ці спроби є дуже симптоматичні, бо свідчать з одного боку про зріст актуальности українського питання, а з другого про дбайливість ворожих нам сил та їх старання зв'язати його з концепцією, найбільш скомпромітованою, як на міжнародньому форумі, так і серед українського народу.

Б. Лисянський.

-----0-----

НА РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ.

Не дуже давно мені довелося розмовляти з одним з утікачів з України. Малюючи жалючі події голодних років, він між іншим оповідав про те, як наші люди повинні були тоді мандрувати по СРСР, шукати хліба. Багато їх їздило до "хлібородного Ленінграду". Бував там не раз і мій бесідник. Ось як він описував одну з тих подорожів.

"Довго стояв наш потяг на станції "Дно". У вагоні повно українців, чути майже одну українську мову. На полиці на горі від самого Коростеня спить якийсь чоловік, мабуть голодний, бо ситий стільки б не проспав. Прокинувся, протер очі й сів проти мене. Зав'язалася розмова. "За хлібом?... Я теж". Родом з Уманщини, але працював в Першомайщині. Ще живі, але мертвих часто не буває кому ховати. Оце приїхав додому, з тиждень погострив та викопав шість ям, а сьомої вже не встиг. Моя родина? Я їй не дам пропасти. Відколи революція, я

більше живу в потягах. Так годую своїх, родичів та й сусідам допомагаю. Навчив і інших. Тех почали їздити, але й попропадало багато."

"Ви знаєте, почав він знову, смерть тепер у мене не викликає вже майже ніякого почуття. Раніш хвилювався, слівсу пускав, а тепер задубів. Раз оце пішов копати яму. Копав, а поруч ще хтось копає й собі, глибоко вже викопав. Поговорили, а потім і перестали. Докопав, збіраюсь додому й заглянув до сусіда, бо він щось замоєк. Дивлюся, а він вже й захолов" - Гірка усмішка пробігла обличчям слухачів. А тут, в сусідньому купе якийсь "активіст" розпинається про досягнення "савецької влади". Ніхто його не слухає, бо у кожного своя думка. Жорстока думка:

- "Не лишимо каміня на каміні, коли для цих кровопивців прийде час розплати".

Це оповідання згадав я, прочитавши цими днями кореспонденцію з Москви, надіслану до "Пруської газети" про сучасну ситуацію на Україні. Кореспонденція ця оперта на фактичних відомостях доповіді Балицького про стихійний зріст протирадянських настроїв серед усіх верств українського народу.

Звідомлення наркома внутрішніх справ і начальника ГПУ на Україні констатує, що хоч діяльність націоналістичних гуртків зменшилася, але існує й далі. За те значно зросли загально контрреволюційні настрої серед сільського та міського населення. Ці настрої оформлюються вже політичні організації. За сім місяців відкрито на Україні 32 тайні робітничі організації; серед них три, що зв'язані були з червоною армією. Вони ведуть провід в конфліктах на підприємствах, організують саботажі, поширюють нелігальні видання, беруть участь в терористичних актах проти місцевих та приїжджих партійців. В сільських місцевостях виявлено та ліквідовано 23 селянські організації. Головне їх завдання боротьба з хлібозаготовками й терор проти органів, що їх переводять. Серед студенської молоді виявлено 8 організацій, до яких належали також і відповідальні радянці. Вони мали зв'язки з селом і робітничими колами. Крім того, існували й окремі терористичні організації, з котрих одна планувала висадити в повітря будинок комісаріату внутрішніх справ. З цих 69 організацій 9 мало свої підпольні періодичні видання, 23 мали зброю і 6 підтримували зв'язок з іншими аналогічними організаціями на терені ССРСР.

Найбільш численна участь в них припадає на комсомольців /59 %/, далі йдуть безпартійні /38 %/ і нарешті 9% складали члени партії. За сім місяців було на Україні 174 атентати на життя партійних робітників, фабричної адміністрації, урядовців і керівників партійного та радянського апарату в селах.

Кореспондент названої газети пояснює всі наведені факти не тільки ворожістю населення до сучасного режиму та влади, а також ненавистю України та її народу взагалі до московської окупації. Визвольний та сепаратистичний рух, який завжди відчувався на Україні, під впливом останніх подій почав охоплювати навіть ті кола, які до цього часу до нього ставилися байдуже, а саме комсомольців та партійні елементи. Тому то ніде по всьому Союзу немає стільки і явних заворушень і таємних організацій, як на Україні.

Цілком можливо припускати, що при сучасній системі чимало з названих у звіті Валицького організацій мають провокаційне походження. Мають децю в ній і перебільшеного в інтересах піднесення праці ГПУ. Але за всім тим цей звіт являється безперечним доказом нових форм і виявів активності українського населення, які завжди й усюди у всіх народів розвивалися в наслідок деспотичного поліційного ладу, з повним гвалтуванням громадської свободи та усіх інших людських прав. Довгий час про них на Україні не було чути.

Коли я після наведеного оповідання запитав мого співбесідника про те, чи існують на Україні організації того типу, про які йде мова у звіті Валицького, то він мені на це сказав, що не знає. А потім, подумавши, додав, що про це навіть з батьком у нас на Україні говорити небезпечно.

Велика заслуга Валицького в тому, що він дав нам можливість довідатися про факти, що до цього часу були невідомі, та про які навіть втікачі говорять з великою обережністю. Видимо, справа набуває таких небезпечних розмірів, що про них мовчати далі не доводиться. Тривога за майбутнє переборре почуття професійної таємниці. Так вже раз було. Коли таємниці царської охоранки почали виходити на світ божий, то незабаром прийшов і кінець усьому режиму, що не тривався.

В.К. - Яо.

Г. К. ГОЛОСКЕВИЧ /1884-1935/.

Григорій Константинович Голоскевич не витримав страждань і в далекому Тобольську на засланні у квітні цього року сам собі відібрав життя.

Ця трагічна звістка глибоким смутком вразила усіх нас, котрі його знали й не один рік стояли з ним коло спільної праці. Малопомітний і трудящий, він ще за студентства досліджував живу українську мову рідного Поділля, де в с. Супружківцях його батько був панотцем, і його праці знайшли місце на сторінках записок петроградської Академії Наук. Був вправним середньошкільним вчителем у Рязі, Петрограді, а потім у Києві й відданим науці робітником. Під проводом видатних наукових сил досяг високого розвитку свого природного розуму й обдарування, і його виклади з української мови у таємній школі українознавства, розпочаті двадцять років тому в Петрограді, мали всі ознаки високошкільних викладів і користувалися повагою й визнанням численних слухачів.

Наукові інтереси в ньому переважали, але не замикався у келії вченого, а був з молодих років свідомим і активним українським громадянином, завжди бадьорим і дотепним, і добрим товаришем.

Учасник студентських і громадських організацій, видавництва, один із ініціаторів відновлення радикально-демократичної партії, член української Національної Ради в Петрограді, а потім центрального комітету української партії С.-Ф. у Києві, - він і в громадській праці виявляв свій здоровий скептицизм і критицизм, яких не могли притамувати ані успіхи революції, ані „інтуїції“ провідників. Однак в ту бурхливу добу розважні й обережні думки-перестороги мало знаходили до себе уваги, а до того ще й особиста постать Григорія Константиновича була дуже скромна й делікатна.

Якщо він і мав якесь відношення до СВУ, за участь у котрому його засуджено до в'язниці, а потім на заслання, то він і в тій організації мусив залишитися вірним собі: не темпераментність і одчайдушність політика, а розважність і об'єктивність ученого приносили він із собою до громадської праці.

Це був у повному сенсі слова гуманіст і справжня

anima candida. При нормальному розвитку українського народу, такому звичайному тут у західно-європейських народів, був би найліпшор оздобор університету й академії наук, міг би в спокої довгі й довгі роки працювати над збільшенням наших культурних скарбів і бути одним із видатних представників обдарування свого народу. Однак нелюдські умови, в яких знаходиться нині український народ під владор небувалої ще в історії дикости й лютости, вирвали із життя так передчасно цей ніжний цвіт нашої культури; але віримо, що надійде час і він близько вже є, коли народ український нарешті створить нове своє власне життя, при якому не відходять від нас добровільно його найліпші сини, і тоді згадає й цю добряцу людину, нашого товариша, "незлим тихим словом", тим словом, що йому невмінно служив Григорій Константинович.

Ф.С.

8. VII. 1935 р. в Празі.

З МИНУЛОГО ПАРТІЇ.

КОНГРЕС УКРАЇНСЬКИХ ПАРЛАМЕНТАРІВ /КУП/ відбувся у Відні 21. II. - 26. II. 1922 р. Думка про скликання цього Конгресу з'явилася серед членів Українського Національного Союзу, що організувався після припинення Всеукраїнської Національної Ради у Відні 1/. Наша партія взяла активну участь в організації КУП, бо це була чергова спроба привести українське громадянство до порозуміння для виступу також і перед світовими чинниками.

Треба тут пригадати, що на першій Конференції ЦК нашої партії у Відні в травні 1920 р. було вказано на необхідність "скликати Український Національний Конгрес, завданням якого має бути об'єднання українців усього світу для забезпечення державних, політичних і національно-культурних інтересів укра-

1/ "Вюлетень" ч. 7, ст. 13-15.

інського народу" ^{1/}. Виконуючи це, ЗВ партії взяло участь у підготовчому Комітеті УНК. Комітет працював у літі 1920 р. у Відні та почасти в Женеві під веденням голови ЗВ бл.п. П.І.Чижевського.

Праця Комітету УНК не привела до бажаних наслідків, як також не здійснила ідеї української консолідації і ВНР, що відбула таки свою сесію ^{2/} у Відні у лютому 1921 р. Говорити про причини невдачі обох цих організацій, закросених на широку скалу, і тепер це не на часі, хоч належать вони все до досить далекого минулого; а крім того багато писалося про ці справи: кожний, хто шукає правди у нашому минулому, має можливість сам встановити об'єктивно ті причини, вистудіювавши відповідні статті у тодішній пресі.

КУП відрізняється від інших спроб цього роду як у Відні, так і пізніше у Празі ^{3/} тим, що він цілковито вдався відповідно до завдань і цілей, для яких він був скликаний.

Ініціативний Комітет для скликання КУП працював добру другу половину 1921 р. з активною участю ЗВ, під головуванням П.І.Чижевського. Було установлено передовсім місце перебування кожного українського парламентаря, с.т. членів Центральної Ради, депутатів до Українських Установчих Зборів та членів Трудового Конгресу. Був також один чи два члени, які належали ще до української фракції російської Державної Думи. Енергічно працювала також філія Комітету в Польщі. Підготовані були точки постанов Конгресу, а проекти деяких найважливіших були розіслані парламентарям текстואльно, так що ті парламентарі, які персонально на Конгрес не могли з'явитися, а передали лише свій мандат присутнім учасникам Конгресу, знали тексти, під якими вони клали свої підписи. Тим способом організувався КУП в кількості 70-ти членів, а присутніх було коло 40 членів.

Головним завданням КУП-а було довести до відома міжнародних всесвітніх конференцій, що проєктувались тоді в Генуї й Газі, про українську справу, бо завданням тих конференцій, як писали тоді, було також вирі-

-
- 1/ "Воля" 1920 р.т. II., ч. 7-8. Оскільки знаємо, це була перша постановка про скликання УНК на еміграції.
  - 2/ "Врл." ч. 7, ст. 13-15.
  - 3/ "Врлетень" ч. 10, ст. 16-19.

шення проблеми Сходу Європи. КУП опрацьовував меморандум до тих конференцій, що складався із таких то - чок: Короткий історичний нарис. Відбудова Української Держави. Сучасний економічний стан України. Головні економічні ресурси України та її економічні перспективи. Україна й Московщина. Самостійність України, яко чинник політичної рівноваги Європи.

Були також вироблені відозви: до українських воєнків та до народів і держав світу. Остання в справі голоду на Україні. Меморандум, відозва до народів і держав світу разом із резолюціями КУП-а були послані головам Генуезської й пізніше Гагської Конференцій та головам усіх комісій тих Конференцій, рівно ж міністрам закордонних справ багатьох держав.

Незалежно від цього з вимогами аналогічними посольствам КУП-а звернулись до тих же конференцій дипломатичні заступники за УНР в Парижі, Брюсселю та Букарешті.

Після закінчення КУП-а працювала виконавча комісія під головуванням П.І. Чижевського. Завданням комісії було лише технічно перевести постанови КУП-а, себто перекласти їх на французьку мову, надрукувати добрим друком та розіслати адресатам.

Українське громадянство поклало значні надії на КУП, як то видно із тодішньої преси. Отже в дописі в першого дня Конгресу читаємо: "КУП, не зважаючи на всі труднощі, збирається сьогодні у Відні, о 4. г. по полудні, в поважній кількості 70 голосів. Уже чути були в пресі голоси, що вітають ідею скликання КУП-а. І можливо з певністю сподіватися, що українське організоване громадянство привітає також і рішення КУП-а.

А це рішення може бути тільки одне: вільна й незалежна Україна як самостійна й суверенна держава, - це передумова розв'язання проблеми Сходу Європи, а разом з тим загально-світової кризи. Україна поневолена - продовження безладдя, господарчої руїни Сходу й даліше загострення світової кризи".^{1/}

"Родюча українська земля, що була житницею Європи, тепер під окупаційною господаркою більшовиків перестав давати урожаї - так говорять сьогодні, не-

1/ "Українська Трибуна" 28.II.1922 р.

ред відкриттям свого конгресу сини найчисленішого селянського народу" ^{1/}.

"КУП мусить стати першим реальним кроком на шляху національного об'єднання нашої еміграції, а Національний Конгрес мусить бути скликаний по Міжнародній Конференції /Генуезькій/, хоч би вона й була відкладена тому, що акція усіх українських національних груп далі мусить бути скерована на боротьбу за українську державність, відповідно тим рішенням, які прийме Міжнародня Конференція щодо бунту Росії" ^{2/}.

"Конгрес /УП/ повинен теж застановитись над тим, яким би то способом вирівнювати протиріччя між галицькою й наддніпрянською політикою. Тепер галиччани й придніпрянці йдуть окремими політичними дорогами, і мабуть покищо мусить так бути. Але для одних і других мусить бути гаслом німецька приповідка " *geht nicht marschieren zusammen schlagen* " /окремо марширувати, разом вдаряти/. Тому треба уникати вузької парадіяльної політики. Очевидно наш апелъ відноситься не тільки до придніпрянців, але й до галичан". Далі автор наводить декілька прикладів хибної, на його думку, політики галичан щодо наддніпрянців ^{3/}.

КУП, с.т. людей, що мали народній мандат, свідомо обмежив свої завдання лише на найважливіший вияв ідеї української державности та її реалізації, але за те в цих межах виконав своє завдання вповні, й можна думати, що голос українських парламентарів був почутий відповідальними чинниками міжнародньої політики.

Ф.Слюсаренко.

----- 0 -----

1/ "Українська Трибуна", 28.ІІ.1922 р.

2/ там же, 18.ІІ.1922 р.

3/ 8 "Українського Голосу". Там же, огляд преси 16.ІІ.1922 року.

З ЖИТТЯ ПАРТІЇ.

І. З а к о р д о н е В р о П а р т і ї за час від виходу останнього числа Врлетеню відбуло тринадцять засідань і одну приватну нараду. Головними точками цих засідань були : обговорення ситуації зносини з іншими організаціями та партіями, підготовлення статей до Врлетеню, а зокрема - обговорення справ, звязаних з участю у підготовчій роботі для скликання Всеукраїнського Національного Конгресу. Як відомо, в цій останній справі відбулися за цей час дві наради /у грудні та червні/ з представниками Галичини.

Виходячи із того, що нинішні партії не можуть відбивати волі усієї української еміграції, представництво нашої партії рішучими протестами добивалось і нарешті добилося участі у Підготовчому Комітеті представників українських громадських організацій з повним рішучим голосом. З огляду на те, що й до цього часу не припинились напади на партію, а також на уряд УНР з боку центрального органу С.-рської партії "Трудова Україна", представництво наше вложило протест і зажадало припинення цих явищ у майбутньому, обґрунтовуючи це тим порозумінням, яке відбулося поміж партіями у звязку з нападами на Музей Визвольної Боротьби України З.В. винесло постанову - всіма засобами допомогати Музеєві і закликає до цього членів партії.

ІІ. З. л. т. о. г. о 1935 р. у Варшаві відбувся З і з д
О р г а н і з а ц і ї П а р т і ї Р.-Д. в
П о л ь щ і.

На Зізд прибули крім тих членів партії, що постійно перебувають у Варшаві, члени партії з Білостоку, Грубежова, Лодзі. На голову зборів обрано профес. О. Лютоцького, на заступника голови - інж. С. Момота, на секретарів - інж. Д. Матушевського та інж. Д. Клецького.

Голова організації інж. 6.Гловінський подав звіт з діяльності Президії Організації за минулий рік, в якому детальніше зупинився на двох моментах. По-перше підкреслив зріст активності групи т.зв. "скоропадчиковців", оцінюючи це явище, як негативне й розкладове. По-друге подав короткий перебіг підготовчої акції до Всеукраїнського Національного Конгресу. Вказавши на ті застереження, які виникли у Президії у зв'язку з цією акцією, Голова Організації познакомив присутніх з резолюцією наради Президії в деякими членами партії, яка відбулася 19.грудня 1934 року, й яку резолюцію послано до відома Закордонному Вурові. По заслуханні доповіді Голови Організації виникли дискусії, в яких головну увагу скеровано на питання про Конгрес. З'їзд затвердив поступовання Президії й ухвалив текст резолюції з 19.XII., яка виявляє ставлення Організації Р.-Д. Партії в Польщі до Конгресу.

Так само З'їзд підкреслив, що Організація Р.-Д. Партії в Польщі твердо стоїть на позиції вірності Українській Народній Республіці й її Урядові й підкреслив необхідність активно боротися з розкладовою акцією "скоропадчиковців".

В доповнення до звіту Голови Організації, Скарбник інж. Д.Бакевич-Шуковський подав грошовий звіт Партії.

Потім З'їзд заслухав реферат проф. О.Лотоцького на тему "Сучасне політичне становище" в якому лектор подав огляд як ситуації на Світській Україні, так і міжнародній ситуації та накреслив прогнози на майбутнє.

По закінченні реферату З'їзд ухвалив уступарчий Президії абсолюторіум і подяку за діяльність. Рівнож З'їзд ухвалив подяку проф. О.Лотоцькому за його активну допомогу Президії в її праці. З'їзд ухвалив також вислати привітання Пану Головному Отоманові та Премерові.

До Президії Організації на наступний рік вибрано - інж. 6.Гловінського на Голову, інж. Д.Бакевич-Шуковського - скарбника та інж. Г.Скубія - секретаря.

До Ревізійної Комісії обрано інж. І.Зваричука, п. В.Прохорова.

По закінченні порядку денного Голова Організації

в імені Партії виголосив промову, в якій вітав проф. О. Лотоцького в 40-літнім звільненні його наукової діяльності.

----- 0 -----

III. П р а в ь к а   Г р о м а д а   Р.-Д.

П а р т і ї.

В минулому 1934 р. на черговій Конференції Партії ухвалено, в огляду на від'їзд багатьох членів Партії з ЧСР, об'єднати Правьку й Подебрадську Громади Партії. В об'єднаній Громаді залишилося 18 членів.

Чергові збори Громади відбуваються щомісяця, крім ваканцій, за програмою, наміченою на Конференції Партії року 1928, з додачею чергових справ і часом рефератів.

З огляду на те, що до складу Громади входять 6 членів Закордонного Бюро, кардинальні питання партійної діяльності обговорюються безпосередньо в Закордонному Бюро.

Останні річні Збори Громади відбулися 14. липня 1934 р.; на них стверджено річні звіти, уділено абсолюторій Президії й обрано нову Президію й Ревізійну Комісію / Голова Громади І. Мірний, Секретар - В. Лисянський, Голова Ревізійної Комісії І. Яковлів /.

----- 0 -----

З М І С Т.

Сучасна актуальність українського питання	ст . 1.
В справі Всеукраїнського Національного Конгресу - К.Мацієвич	" 4.
Фінансове становище ССРР - Є.Гловінський	" 9.
"Скоропадщина" - В.Лисянський	" 13.
На Радянській Україні - В.К-ко	" 16.
Г.К.Голоскевич - /некролог/ - Ф.С.	" 19.
З минулого Партії: Конгрес Українських Парламентарів - Ф.Слюсаренко	" 20.
З життя Партії	" 24.

----- 0 -----